

ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี
ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย

นายชัยวัฒน์ รัชชจร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

000650

I 15512393

Political Interest and Political Participation : A Case
Study, Ampur Muang Chonburi, Chonburi Province, Thailand

Mr. Chaiwat Ratkhachorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

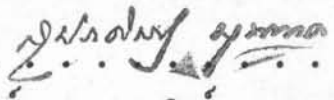
Graduate School

Chulalongkorn University

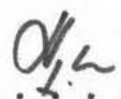
1979

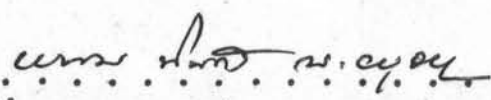
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :
ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย
โดย นายชัยวัฒน์ รัฐขจร
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม ทินกร ณ อยุธยา

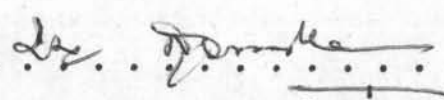
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนม ทินกร ณ อยุธยา)

ร.ศ. .... กรรมการ
(มงคล สุวรรณโชติชวง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :
 ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย
 ชื่อ นิสิต   นายชัยวัฒน์ รัฐขจร
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนม ทินกร ณ อยุธยา
 ภาควิชา   การปกครอง
 ปีการศึกษา   ๒๕๒๒

บทคัดย่อ

สภาพการณ์ของระบบการเมืองไทย นับตั้งแต่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลา ๔๗ ปี แต่ประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่าที่ควร มีสาเหตุที่สำคัญคือ ประการแรก วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่เป็นแบบเก่า ไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์ และวิธีการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย ประการที่สอง กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง มิได้มีบทบาทช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้ ความสนใจทางการเมืองมากนัก เป็นผลทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองน้อย ตลอดจนประชาชนขาดประสบการณ์ในการเรียนรู้ทางการเมืองทั้ง ในระดับชาติ และท้องถิ่น ประการที่สาม ปัญหาเศรษฐกิจปีรัดตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีเวลาสนใจเหตุการณ์ทางการเมืองมากนัก ประการที่สี่ คนไทยชอบวิธีการดำเนินชีวิตอย่างง่าย ๆ เอาความสะดวกเป็นใหญ่ ประการที่ห้า องค์การทางการเมืองไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นหลักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง และพัฒนาทางการเมือง

การวิจัยนี้ มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาถึงความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี โดยศึกษาถึงประชาชนในเขต ๓ ตำบล คือ ตำบลบ้านโชค ซึ่งเป็นตำบลที่มีความเจริญมากเพราะ อยู่ในเขตเทศบาล ตำบลบางทราย เป็นตำบลที่มีความเจริญในระดับปานกลาง เพราะอยู่ในเขตสุขาภิบาล และตำบลหนองไม้แดง เป็นตำบลที่มีความเจริญน้อย เพราะอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล โดยทำการสำรวจตัวอย่างประชากร รวมจำนวน ๓๗๒ คน เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๒ พบว่า

๑. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย
ค่อนข้างต่ำ

๒. ประชาชนมีความกระตือรือร้น ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการ
ปกครองค่อนข้างต่ำ

๓. เพศผู้มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
และความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครอง โดยพบว่าเพศ
ชายมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

๔. ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชา
ธิปไตย และความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครอง โดย
พบว่าผู้ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทาง
การเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

Thesis Title   Political Interest and Political Participation : A Case
Study, Ampur Muang Chonburi, Chonburi Province, Thailand
Name   Mr. Chaiwat Ratkhachorn
Thesis Advisor   Assistant Professor Panom Dinakara
Department   Government
Academic Year   1979

Abstract

Considering the Thai Political system since the 24th June 1932, it can be argued that Thailand has never been successful in democracy. There are several reasons for her failure. First of all, the Thai political culture has not been compatible with the ideologies and practices of the democratic system. Secondly, the Thai political socialization has not enhanced political interest among the Thais. This has resulted in their lack of knowledge, understanding and experience in the democratic politics at both the national and local levels. Thirdly, the Thais have paid less attention to politics because of the increasing economic pressure on their living. Fourthly, Thai people prefer an easy way of life and politics is considered a "serious" issue. Finally, the Thai political institutions have never been stable enough to act as bases for change in political behaviors and for political development.

This study aims at examining the political interest and political participation of people in three tambons of Ampur Muang Chonburi, Chonburi province. The three tambons are : Ban Khod - a more modernized tambon

which is in municipal area; Bang Sasi - a moderate modernized tambon which is in Sookapiban area; and Nong Mai Daeng - a less modernized tambon which is outside municipality and Sookapiban. The total samples are 332 persons. The survey was done in July 1977. It was found that :

1) People had little sufficient understanding and interest in the democratic politics;

2) People had little enthusiasm in political participation;

3) difference in sex had significant influence upon their interest and participation in democratic politics. Male had more political interest and participation than female.

4) level of education affected significantly their political interest and participation. Those who had higher education had more political interest and participation than those who had lower education.

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์พนม
ทินกร ณ อยุธยา เป็นอย่างยิ่งที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ให้
ความเอาใจใส่และกำลังใจตลอดมา จนวิทยานิพนธ์สำเร็จบริบูรณ์ นอกจากนั้นท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ และท่านหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ (ร.ต.มงคล สุวรรณโชติช่วง)
ได้กรุณาเป็นเกียรติในการเป็นกรรมการสอบ ท่านศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ ได้กรุณาให้แนวคิดแนะนำ
เพิ่มเติมและให้กำลังใจ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์เนงนอย นະมาตร์ กรุณาแนะนำคานาสติธิ ข้อมูล
ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียน เพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พระคุณสูงส่งของท่านดังกล่าวนี้จะ
จารึกอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนตลอดไป และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือทั้งร่างกายและแรงใจ รวมทั้งอำนวยความสะดวก
ในคานต่าง ๆ จนสำเร็จจุลดวงไปด้วยความเรียบร้อย คือ ในคานการช่วยสัมภาษณ์แบบสอบถาม ไก่แก้ว
คุณฉนวนพิศ พันธไม้สี คุณฉวีจิต ศรีน่อง คุณบำรุง เกียรติสุข คุณพิเนตรและคุณภิรมย์ สมัยรัฐ
ตลอดจนคณะครูช่วยราชการที่หมวดการศึกษาอำเภอเมืองชลบุรีทุกท่าน ส่วนในคานการจัดพิมพ์อย่าง
เรียบร้อย ได้รับความร่วมมือจากคุณฉวีจิต แพนลา คุณทัศนัย ไช้มุกต์ คุณรุ่งเรือง เกียรติสุข
คุณฉวีจนา สิงห์กุล และคุณชวีณี แซ่ซ้อ คานผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกมีคุณชฎ เกียรติ
ชาบุมณฑล คุณเปี่ยม เขียวโกลีต คุณยุพดี ทิยาพันธ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ยังมีอีกหลายท่านที่ผู้เขียนไม่อาจกล่าวนามได้ทั่วถึง จึงขอขอบคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สำหรับผู้ที่กระตุ้นเตือน เร่งเร้าให้กำลังใจและสนับสนุนทุก ๆ คาน ให้ผู้เขียนลงมือทำการ
ศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังตั้งแต่แรก เริ่มจนสำเร็จจุลดวงไปด้วยก็คือ คุณฉวีจิต รัฐขจร ซึ่งเป็นพี่ชาย
ของผู้เขียนเอง คุณพรเพ็ญ รัฐขจร พี่สะใภ้ และคุณแม่ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณและจะจารึก
ไว้ในความทรงจำตลอดไป

ชัยวัฒน์ รัฐขจร

ตุลาคม ๒๕๒๒

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
รายการตารางประกอบ	๙
รายการแผนที่ประกอบ	๑๐
บทที่	
๑. บทนำ	๑
๒. การเรียนรู้ในทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง	๒๒
๓. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓๒
๔. การเรียนรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและวัฒนธรรม ทางการเมืองของไทย	๕๔
๕. สภาพอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	๑๒๔
๖. สรุปและขอเสนอแนะ	๑๕๖
บรรณานุกรม	๒๐๓
ภาคผนวก	๒๑๘
ประวัติ	๒๔๓

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงอัตราส่วนของการเลือกตัวอย่างในการวิจัยของประชากรที่ใช้ในการสำรวจ	๘
๒	แสดงความแตกต่างระหว่างจำนวนเพศของประชากรที่ใช้สำรวจ	๑๓๒
๓	แสดงความแตกต่างของระดับอายุของประชากรที่ใช้สำรวจ	๑๓๓
๔	แสดงความแตกต่างของแขนงอาชีพของประชากรที่ใช้ในการสำรวจ	๑๓๔
๕	แสดงระดับการศึกษาของประชากรที่ใช้ในการสำรวจ	๑๓๕
๖	แสดงระดับรายได้ต่อเดือนของประชากรที่ใช้ในการสำรวจ	๑๓๖
๗	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	๑๔๒
๘	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ...	๑๔๔
๙	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	๑๔๗
๑๐	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ .	๑๔๘
๑๑	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ	๑๕๐
๑๒	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ .	๑๕๔
๑๓	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	๑๕๖
๑๔	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	๑๕๗
๑๕	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	๑๕๘
๑๖	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์	๑๖๒
๑๗	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์	๑๖๔
๑๘	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์	๑๖๖
๑๙	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความรู้ดีกตระบบราชการ	๑๗๐
๒๐	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ดีกตระบบราชการ	๑๗๑
๒๑	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความรู้ดีกตระบบราชการ	๑๗๒

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๒๒	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน	๑๓๕
๒๓	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน	๑๓๖
๒๔	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน.....	๑๓๘
๒๕	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการ การเลือกตั้ง	๑๔๓
๒๖	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการ เลือกตั้ง	๑๔๕
๒๗	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการ การเลือกตั้ง	๑๔๘

รายการแผนที่ประกอบ

แผนที่	หน้า
๑. แสดงเขตจังหวัดชลบุรี	๑๒๘
๒. แสดงเขตอำเภอเมืองชลบุรี	๑๓๑